

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității unor prevederi din
Hotărîrea Guvernului nr.97 din 8 februarie 1995 "Cu privire la
modificarea și completarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii
Moldova"*

Nr.25 din 11.05.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.56-58/36 din 03.06.1999

* * *

-----
* M.O., 1995, nr.15-16, art.93.

ÎN NUMELE REPUBLICII MOLDOVA,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător-raportor
Constantin LOZOVANU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Aliona Balaban, deputatului în Parlament Vasile Nedelciuc, președintele Comisiei pentru politica externă, autorul sesizării, reprezentantului Guvernului Constantin Olaru, viceministru al agriculturii și industriei prelucrătoare, conducându-se după art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității unor prevederi din Hotărîrea Guvernului nr.97 din 8 februarie 1995 "Cu privire la modificarea și completarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova" (în continuare Hotărîrea Guvernului nr.97).

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Vasile Nedelciuc, depusă la 11 ianuarie 1999, în conformitate cu art.24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 18 ianuarie 1999 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și inclusă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare au fost solicitate puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Agriculturii și Industriei Prelucrătoare.

Audiind informația judecătorului-raportor, argumentele autorului sesizării și explicațiile reprezentantului Guvernului, analizînd materialele dosarului,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t:

Prin Hotărîrea Guvernului nr.97 au fost operate modificări și completări în Hotărîrea Guvernului nr.66 din 8 februarie 1991 "Cu privire la reorganizarea Combinatului agroindustrial "Vărzărești" din raionul Nisporeni în colhoz-agrofirma" (în continuare - Hotărîrea Guvernului nr.66)* , prin care:

** Hotărîrea nu este publicată.

- în punctul 2, după cuvintele "colhozului-agrofirma "Vărzărești", se introduc cuvintele "cu excepția bazei de transbordare "Bucovăț";

- s-a introdus un punct nou, punctul 3, avînd următorul cuprins:

" 3. Baza de transbordare "Bucovăț" se transmite la balanța întreprinderii de stat "Struguraș", raionul Nisporeni".

Autorul sesizării consideră că pct.2 din Hotărîrea menționată nu corespunde prevederilor Constituției și solicită controlul constituționalității acesteia pentru următoarele considerente.

La momentul adoptării Hotărîrii Guvernului nr.97, baza de

transbordare "Bucovăț" constituia proprietatea Asociației Gospodăriilor Țărănești "Vărzărești", fapt confirmat prin adeverința nr.136 din 21 septembrie 1998, eliberată de Agenția Teritorială Ungheni a Departamentului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat.

Dispozițiile constituționale prevăd că regimul juridic general al proprietății se reglementează de către Parlament prin lege organică (art.72 alin.(3) lit.i) din Constituție). Prin urmare, toate raporturile patrimoniale trebuie să fie reglementate prin acte subordonate legii în cadrul legal stabilit. Statul trebuie și poate să asigure administrarea numai a proprietății publice care-i aparține în condițiile legii. El însă ocrotește proprietatea și garantează exercitarea dreptului de proprietate.

Astfel, autorul sesizării trage concluzia că Guvernul Republicii Moldova, prin Hotărîrea nr.97, a lipsit, contrar Constituției, de proprietate privată membrii Asociației Gospodăriilor Țărănești "Vărzărești".

Studiind materialele dosarului, Curtea a stabilit că la 1 ianuarie 1991, în baza Hotărîrii Guvernului nr.66, combinatul agroindustrial pentru producerea, colectarea și prelucrarea strugurilor "Vărzărești" (s.Vărzărești, raionul Nisporeni) a fost reorganizat în colhozul-agrofirma "Vărzărești".

Conform acestei hotărîri, s-a decis transmiterea, ca excepție cu titlu gratuit, a fondurilor fixe ale fostului combinat agroindustrial pentru producerea, colectarea și prelucrarea strugurilor "Vărzărești" colhozului-agrofirma "Vărzărești". După 4 ani de la adoptarea Hotărîrii nr.66, Guvernul, prin Hotărîrea nr.97, a exclus baza de transbordare "Bucovăț" din fondurile fixe deja transmise colhozului-agrofirma "Vărzărești" și a transmis-o la balanța întreprinderii de stat "Struguraș", raionul Nisporeni.

Subliniind că examinarea fondului problemelor referitoare la modul juridic de reorganizare a combinatului agroindustrial în colhozul-agrofirma "Vărzărești" și la oportunitatea transmiterii către acesta a fondurilor fixe individual determinate sau nedeterminate nu ține de competența sa, Curtea menționează, totodată, că la adoptarea Hotărîrii nr.97 Guvernul a încălcat o serie de principii constituționale.

Analiza juridică a prevederilor pct.2 din Hotărîrea Guvernului nr.97 despre transmiterea bazei de transbordare "Bucovăț" de la balanța colhozului-agrofirma "Vărzărești" la balanța întreprinderii de stat "Struguraș" (la data adoptării hotărîrii contestate combinatul agroindustrial deja nu exista) denotă că prin aceste prevederi au fost încălcate principiile fundamentale privind proprietatea, care este publică și privată, nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului, iar piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei; privind protecția proprietății private, potrivit căruia nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire; privind restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți numai prin lege și numai dacă se impune, pentru cazurile prevăzute expres de Constituție; privind asigurarea de către stat a reglementării activității economice și administrării proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii; privind ocrotirea de către stat a proprietății (art.9, art.46, alin.(1) și (2), art.54, art.126 alin.(2) lit.a), art.127 alin.(1) din Constituție).

Potrivit art.102 alin.(2) din Constituție, hotărîrile și dispozițiile Guvernului se emit prin organizarea executării legilor.

Întrucît nu au fost stabilite circumstanțe legale pentru adoptarea pct.2 din Hotărîrea Guvernului nr.97, cu atît mai mult cu cît prevederile punctului contestat, după cum s-a menționat deja, contravin dispozițiilor constituționale, ce consacră principiile fundamentale privind proprietatea și protecția ei, Curtea apreciază prevederile punctului 2 drept neconstituționale.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.135 alin.(1) lit.a), art.140 din Constituție și art.62 lit.a) din Codul jurisdicției

constituționale,
Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Declară neconstituțional pct.2 din Hotărîrea Guvernului nr.97 din 8 februarie 1995 "Cu privire la modificarea și completarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova".

2. Prezenta hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 11 mai 1999.
Nr. 25.

OPINIE SEPARATĂ

1. Curtea Constituțională a recunoscut pct. 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 97 din 8 februarie 1995 "Cu privire la modificarea și completarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova" ca fiind în contradicție cu art. 46 alin. (1) și (2), art. 54, art. 126 alin. (2) lit. a), art. 127 alin. (1) din Constituție.

Nu împărtășesc aprecierile și concluziile cuprinse în hotărîrea Curții Constituționale și, în baza art. 26 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 67 din Codul jurisdicției constituționale, consider necesar de a-mi expune opinia separată asupra acestei chestiuni.

Curtea Constituțională consideră că examinarea fondului problemelor referitoare la modul juridic de reorganizare a combinatului agroindustrial în colhozul-agrofirma "Vărzărești", raionul Nisporeni, nu ține de competența sa. Cu toate acestea, după părerea Curții Constituționale, prin prevederile pct. 2 din Hotărîrea Guvernului, supusă examinării, au fost încălcate unele principii constituționale, inclusiv principiile privind proprietatea publică și privată, privind protecția proprietății private, precum și privind asigurarea de către stat a reglementării activității economice și administrării proprietății publice ce-i aparține.

Sînt convins că problema luată în dezbateri nu oferă temei pentru asemenea concluzii.

Stabilirea regimului juridic al proprietății bazei de transbordare "Bucovăț" este problema-cheie, care urma să fie soluționată în această cauză. În cadrul ședinței Curții Constituționale s-a stabilit că baza a fost construită în anii 1969-1970 din investițiile capitale centralizate ale Comitetului de Stat al CAI al RSSM în scopul prestării serviciilor de încărcare a vinurilor, produse la fabricile de vin situate în opt localități din raionul Nisporeni. În 1971 ele au fost reunite în Asociația sovhozurilor-fabrică din raionul Nisporeni cu centrul în satul Vărzărești, în componența căreia a intrat și baza de transbordare "Bucovăț". În 1986 Asociația a fost lichidată în legătură cu crearea consiliului raional al CAI. Totodată, pe baza gospodăriei agricole din satul Vărzărești și a trei fabrici de vin (s. Vărzărești, s. Zberoaia și or. Nisporeni) a fost creat combinatul agroindustrial "Vărzărești", în componența căruia a intrat și baza sus-numită.

În această perioadă în orașul Nisporeni a început construcția unei fabrici pentru producerea sucurilor. La 22 septembrie 1989, în temeiul hotărîrii reprezentanților gospodăriilor agricole și ai punctelor vinicole din raionul Nisporeni, pe baza fabricii de producere a sucurilor și a bazei de transbordare "Bucovăț", a fost creată întreprinderea intergospodărească pentru producerea, colectarea și prelucrarea strugurilor și comercializarea producției vinicole "Struguraș". Conducerea combinatului agroindustrial "Vărzărești" nu s-a conformat însă acestei hotărîri și nu a transmis baza menționată la balanța întreprinderii "Struguraș", iar fondurile fixe ale bazei

"Bucovăț" au fost luate în arendă.

La 8 februarie 1991 Guvernul, Prim-ministrul Mircea Druc, au adoptat Hotărîrea nr. 66 "Cu privire la reorganizarea combinatului agroindustrial "Vărzărești" din raionul Nisporeni în colhoz-agrofirmă", potrivit căreia fondurile fixe ale combinatului agroindustrial au fost transmise cu titlu gratuit colhozului-agrofirmă "Vărzărești" (pct.2 din hotărîre).

Asociația Gospodăriilor Țărănești "Vărzărești", considerîndu-se succesor de drept al colhozului-agrofirmă, a cerut ulterior să i se transmită bunurile bazei "Bucovăț", care din 1990 era gestionată de Întreprinderea de Stat "Struguraș". La aceste bunuri puteau pretinde, de asemenea, și cele 8 puncte de producere a vinului din raionul Nisporeni.

La 8 februarie 1995 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 97 privind modificarea și completarea Hotărîrii Guvernului nr. 66 din 8 februarie 1991. Pct. 2 al Hotărîrii Guvernului prevede excluderea bazei de transbordare "Bucovăț" din fondurile fixe, transmise anterior cu titlu gratuit colhozului-agrofirmă "Vărzărești", iar pct. 3 prevede transmiterea ei la balanța întreprinderii de Stat "Struguraș" din raionul Nisporeni.

În Hotărîrea sa Curtea Constituțională menționează că prin prevederile pct. 2 din Hotărîrea contestată a Guvernului au fost încălcate principiile constituționale privind dreptul la proprietatea privată. Acest raționament nu este însă convingător, argumentarea lui are un caracter vădit general și nu este corelată cu prevederile pct. 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 97 din 8 februarie 1995.

Avînd în vedere dispozițiile art. 46 din Constituție, proprietatea privată este o formă de activitate economică a persoanelor fizice și juridice în calitate de persoane private. Prevederile pct. 2 din Hotărîrea examinată a Guvernului nu constituie o normă juridică, ci au un caracter de dispoziție în raport cu un obiect concret al proprietății. Prin urmare, cauza examinată constituie un litigiu privind dreptul de proprietate, apărut pînă la intrarea în vigoare a Constituției, - obiectul litigiului îl constituie Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 66 din 8 februarie 1991.

Astfel, Hotărîrea Guvernului nr. 97 (prevederile pct. 2) nu putea constitui obiect al controlului constituționalității, deoarece nu este act normativ. În virtutea competențelor conferite prin Constituție și Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională rezolvă numai probleme de drept și nu examinează litigii patrimoniale, inclusiv litigii legate de apartenența unor sau altor obiective unor proprietari concreți. Aceasta este competența instanțelor de judecată de drept comun.

Totodată, Curtea Constituțională, prin hotărîrea sa, a prestabilit, de fapt, temeiurile deciziei judecătorești în problema dreptului de proprietate asupra bazei de transbordare "Bucovăț", ceea ce este inadmisibil.

2. Nu sînt de acord nici cu concluziile Curții Constituționale, potrivit cărora nu au fost stabilite circumstanțe legale pentru adoptarea pct. 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 97, consfințite în art. 102 alin. (2) din Constituție.

Conținutul acestui punct denotă că Guvernul a adoptat hotărîrea în cauză în limitele competenței sale și că prin prevederile pct. 2 au fost operate modificări și completări într-o hotărîre a Guvernului adoptată anterior.

3. Apreciînd concluziile Curții Constituționale asupra dosarului în cauză, este necesar a menționa că ele nu coincid cu poziția juridică expusă de Curtea Constituțională în decizia sa din 21 septembrie 1998 (dosarul nr. 50a) privind respingerea sesizării deputatului în Parlament Victor Cecan despre controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 257 din 27 aprilie 1995 "Cu privire la transmiterea proprietății de stat de la balanța Societății pe Acțiuni "Consind" la balanța Întreprinderii de Stat - Institutul "Incercom".

În decizia sa Curtea Constituțională a menționat că hotărîrea contestată a Guvernului prevede înlăptuirea acțiunii unice de dispunere

a părții de proprietate care aparține statului și aplicarea ei vizează un caz concret, fapt pentru care hotărîrea în cauză nu are caracter general-reglementativ.

În decizie se menționa, de asemenea, că litigiile ce se referă în mod prioritar la neîndeplinirea sau îndeplinirea neconștiincioasă a obligațiilor, recunoașterea nulității (integral sau parțial) a actelor organelor administrației publice și ale altor organe, care nu au caracter normativ și care sînt în contradicție cu legea sau cu un alt act normativ ce lezează drepturile sau interesele legitime ale persoanelor juridice sau fizice, țin de competența instanțelor judecătorești de drept comun. Prin urmare, soluționarea chestiunii abordate în sesizare nu ține de competența Curții Constituționale.

Cu regret, examinînd în cadrul acestui dosar o problemă similară, Curtea Constituțională a adoptat altă poziție juridică.

Consider că procesul asupra acestui dosar urma să fie sistat, deoarece dispozițiile contestate ale pct. 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 97 din 8 februarie 1995 nu au aspect juridico-constituțional, iar obiectul sesizării a fost ridicat în mod artificial la grad de problemă constituțională.

Judecătorul
Curții Constituționale

Nicolae CHISEEV